

Zdzisława NAWROCKA, Barbara PODGÓRSKA

Wykorzystanie literatury obcojęzycznej w pracach magisterskich studentów WSP w Częstochowie

(studia dzienne: matematyka, fizyka, chemia 1978/79)

STRESZCZENIE

W artykule przedstawiono wyniki badań stopnia wykorzystania literatury obcojęzycznej w pracach magisterskich studentów WSP w Częstochowie. Stwierdzono niski poziom motywacji, także wśród studentów osiągających dobre wyniki w nauce języków obcych, do korzystania z obcojęzycznej literatury specjalistycznej. Sformułowano postulaty dotyczące kierunków zmian istniejącej sytuacji.

W realizacji programu społeczno-gospodarczego rozwoju kraju, sformułowanego na VIII Zjeździe Partii, szczególna rola przypada nauce. Jednak optymalne wykorzystanie myśli naukowej, jest zależne od zakresu i stopnia znajomości światowych zdobyczy nauk i techniki. Międzynarodowa wymiana informacji naukowej odbywa się w językach kongresowych (w języku angielskim, rosyjskim, francuskim i niemieckim). W przypadku nauk matematyczno-przyrodniczych i technicznych zasadniczą rolę odgrywają: język angielski i rosyjski. Dzięki osiągnięciom radzieckiej nauki i techniki szczególnie wzrosło praktyczne znaczenie języka rosyjskiego, bowiem w ZSRR wydaje się w języku rosyjskim około 25% światowych nakładów wydawniczych i ponad 40% całej informacji naukowo-technicznej [1]. Tak więc, wykorzystanie w pełni szans tkwiących w stworzonym dotychczas potencjale nauki, jak i w szeroko dostępnej literaturze obcojęzycznej, jest między innymi uzależnione od znajomości języków obcych. Dlatego też zasadniczym celem lektoratów języków obcych w szkołach wyższych jest takie opanowanie języka przez studentów, które umożliwi im korzystanie ze specjalistycznej literatury naukowej.

W uczelni pedagogicznej dochodzimy do tego celu w trzech fazach:

- I semestr — jest przeznaczony na wyrównanie poziomu opanowania języka obcego,
- II semestr — obejmuje pracę nad tekstami literackimi, częściowo pedagogicznymi,

III semestr — obejmuje pracę na podstawie tekstów pedagogicznych i specjalistycznych.

Kontrola i ocena wyników nauczania oraz wykorzystanie jej jako podstawy podnoszenia efektywności pracy lektora kończy się wraz ze zdaniem egzaminu, co następuje po trzecim semestrze z lektoratu języka rosyjskiego i po czwartym semestrze w przypadku lektoratu języka zachodnioeuropejskiego. Przy czym, z reguły dotyczy ona stopnia opanowania materiału morfologiczno-składniowego oraz leksykalnego w/g obowiązującego podręcznika i lektury specjalistycznej. (Na tej podstawie lektor ma także możliwość oceny efektów swej pracy).

Istnieje jednak naturalna potrzeba kontroli dystansowej, dotyczącej praktycznego poziomu realizacji celów i założeń pracy lektorów naszej uczelni. Dlatego też przeprowadzono analizę przydatności lektoratów języków obcych, podejmując sondażową próbę odpowiedzi na następujące pytanie: Jak studenci — przyszli nauczyciele, wykorzystują i będą wykorzystywać swoje sprawności językowe w pracy na uczelni a następnie w szkole?

Sformułowanie globalnej odpowiedzi na tak postawione pytanie, wymaga między innymi następujących badań:

- ankietowych, dotyczących stopnia wykorzystania literatury obcojęzycznej, zaraz po ukończeniu lektoratu, pod koniec studiów i w różnych etapach pracy zawodowej,
- typu egzaminacyjnego w analogicznych czasokresach,
- analizy stopnia wykorzystania literatury obcojęzycznej np. w pracach magisterskich.

W artykule omówiono efekty analizy bibliografii, zawartych w pracach magisterskich absolwentów studiów dziennych wydziału matematyczno-przyrodniczego.

Z tabel 1—3 wynika, że w największym stopniu wykorzystali literaturę obcojęzyczną absolwenci chemii (95%). Najpopularniejszymi językami na tym kierunku studiów okazały się: język angielski i język rosyjski. Szczególnie często studenci korzystali z przeglądu ukazujących się na świecie publikacji pt. „Refieratiwnyj żurnał. Chimija”.

Studenci fizyki w 72% prac wykorzystywali literaturę obcojęzyczną. Najbardziej popularne były tu wydawnictwa w języku rosyjskim.

Bibliografie tylko 45% prac matematyków zawierały pozycje w językach obcych, w większości przypadków w języku rosyjskim.

Dodatkowe badania sondażowe pozwalają postawić tezę, że studenci w zbliżonym zakresie wykorzystują literaturę obcojęzyczną w całym okresie swych studiów.

Z analizy wartości współczynników korelacji wynika brak statystycznej współzależności między ocenami z lektoratów języków obcych

Tabela I. 1. Wykorzystanie literatury obcojęzycznej na kierunku chemia

Promotor	Ilość prac z literaturą w językach			Liczba prac u promot.	Uwagi
	ros. i zach.	w j. ros.	w j. zach.		
1	—	—	5	5	1 praca bez lit.
2	1	1	1	2	
3	—	—	2	2	
4	—	—	2	2	
5	—	—	4	4	
6	3	3	3	3	
7	—	—	1	1	
8	1	1	2	2	
	5	5	20	21	

Tabela I. 2. Wykorzystanie literatury obcojęzycznej na kierunku Fizyka

Promotor	Ilość prac z literaturą w językach			Liczba prac u promot.	Uwagi
	ros. i zach.	w j. ros.	w j. zach.		
1	2	2	2	2	2 prace bez lit.
2	—	—	—	1	
3	1	1	1	1	
4	1	1	3	5	
5	1	1	4	4	
6	1	1	1	1	
7	2	2	2	2	
8	—	—	—	1	
9	—	—	—	1	
	8	8	13	18	

a stopniem wykorzystania literatury obcojęzycznej w pracach magisterskich. (Tabele II. 1—3).

Dane biblioteczne świadczą o tym, że studenci w ogóle po raz pierwszy korzystają ze specjalistycznej literatury obcojęzycznej na polecenie lektorów języków obcych, po raz drugi — najczęściej na polecenie promotora, dopiero przy pisaniu prac magisterskich.

Biblioteka jest dość dobrze zaopatrzona w najnowsze pozycje literatury specjalistycznej, zarówno czasopisma jak i książki naukowe, w większości w języku rosyjskim.

Przeprowadzona analiza wskazuje na niski poziom motywacji (nawet studentów osiągających dobre wyniki w nauce języków obcych), do korzystania z obcojęzycznej literatury specjalistycznej.

Tabela I. 3. Wykorzystanie literatury obcojęzycznej na kierunku Matematyka

Promotor	Ilość prac z literaturą w językach			Liczba prac u promot.	Uwagi
	ros. i zach.	w j. ros.	w j. zach.		
1	—	—	3	5	2 bez lit.
2	—	1	3	4	
3	—	—	3	4	
4	—	—	—	2	
5	—	—	—	2	
6	—	2	2	3	
7	1	1	1	5	
8	—	1	1	4	
9	—	—	1	2	
10	—	—	—	1	
11	—	—	1	3	
12	—	—	—	3	
13	—	—	—	1	
14	—	—	—	3	
	1	7	13	42	

Tabela II. 1. Tablica korelacyjna (Chemia). Współzależność między oceną a ilością wykorzystywanych pozycji literaturowych

Razem	Ilość prac w j. rosyjskim (y)			Ocena x	Ilość prac w j. zach. (y)			Razem
	10—..	5—9	0—4		0—4	5—9	10—..	
10	—	1	9	dst	11	2	—	13
10	5	4	1	db	8	—	—	8
1	—	—	1	bdb	—	—	—	0
21	5	15	11	Razem	19	2	0	21

$$r_{xy}=+0,39$$

$$r_{xy}=-0,45$$

Być może specyfika tematu do tego nie usposabia lub promotorzy nie wymagają rygorystycznie korzystania z literatury obcojęzycznej. Ta ostatnia hipoteza powinna budzić wątpliwości, jako że chodzi nam przecież o to by w oparciu o obcojęzyczne materiały student umiał asymilować aktualną wiedzę i by mógł korzystać z najnowszych doświadczeń i osiągnięć światowej wiedzy.

Istniejącą sytuację mogłoby poprawić:

- przystąpienie do pracy nad tekstami specjalistycznymi najpóźniej po pierwszym semestrze nauki języka. (Jest to na pewno uzależnione

Tabela II. 3. Tablica korelacyjna (Matematyka)

Razem	Ilość prac w j. rosyjskim (y)			Ocena x	Ilość prac w j. zach. (y)			Razem
	10—..	5—9	0—4		0—4	5—9	10—..	
17	—	—	17	dst	13	1	—	14
1	—	—	1	db	2	2	—	4
0	—	—	—	bdb	—	—	—	0
18	0	0	18	Razem	15	2	0	18

$r_{xy}=0,31$

$r_{xy}=0,36$

Tabela II. 2. Tablica korelacyjna (Fizyka)

Razem	Ilość prac w j. rosyjskim (y)			Ocena x	Ilość prac w j. zach. (y)			Razem
	10—..	5—9	0—4		0—4	5—9	10—..	
30	—	—	30	dst	23	—	—	23
9	—	—	9	db	13	—	—	13
3	—	—	3	bdb	5	—	1	6
42	0	0	42	Razem	41	0	1	42

$r_{xy}=0,32$

$r_{xy}=-0,14$

Tabela III. Ilościowe zestawienie nabytków książkowych biblioteki WSP w 1978 r.

	Język ros.	Jęz. zach.	Razem
Chemia	20	11	31
Fizyka	60	8	68
Matematyka	61	8	69
Razem	141	27	168

od efektywności likwidacji niepowodzeń dydaktycznych w sferze szkolnych, elementarnych umiejętności językowych odnoszących się do zagadnień z życia codziennego),

- stosowanie bardziej skutecznych metod badania kompetencji językowych studentów (stosowanie globalnych, standaryzowanych testów, które są bardziej diagnostyczne i prognostyczne od klasycznych badań dotyczących znajomości poszczególnych faktów językowych),
- współdziałanie MSPNJO z zespołami dydaktycznymi z poszczególnych wydziałów (w ciągu wszystkich lat studiów).

LITERATURA

1. L. Grochowski: *Metodyka nauczania języka rosyjskiego*, PWN, Warszawa 1978.
2. A. Góralski: *Metody wnioskowania statystycznego w psychologii* PWN. Warszawa 1976.
3. H. Komorowska: *Sukces i niepowodzenia w nauce języka obcego*. WSiP. Warszawa 1978.

Z. Nawrocka, B. Podgórska

USE OF FOREIGN LANGUAGE SOURCES IN THESES OF STUDENTS OF PEDAGOGICAL UNIVERSITY IN CZEŃSTOCHOWA

Summary

Results of an investigation of the degree of use of foreign language literature as a source for preparing theses by students of Pedagogical University in Częstochowa are presented in this paper. There is very low degree of motivation for using foreign specialist sources, even among good students. Certain conclusions aimed at improving the situation have been formulated.